

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 14.10. 2018 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
Екскурсійні маршрути Волині

підготовки магістра
спеціальності 027 Музезнавство, пам'яткознавство,
освітньої програми Музезнавство, пам'яткознавство,
культурний туризм

Луцьк – 2018

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Екскурсійні маршрути Волині для підготовки магістра, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, за освітньою програмою Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм
18 вересня 2018 року. – 14 с.

Розробник: Бондаренко Г. В., кандидат історичних наук, професор кафедри документознавства і музейної справи.

Рецензент: Демянюк Олександр Йосипович, доктор історичних наук, професор, проректор ВШПО.

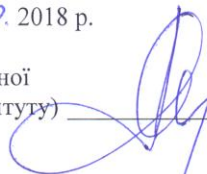
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи.

протокол № 2 від 18.09. 2018 р.

Завідувач кафедри: (Бондаренко Г. В.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 3 від 05.10. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) (Шваб А. Г.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
протокол № 2 від 17.10 2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 Культура і мистецтво, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм	Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2018/2019
		Семестр __9-ий__
		Лекції 24 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 24 год.
		Лабораторні ____ год.
		Індивідуальні ____ год.
	Самостійна робота 94год.	
	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: залік	

Таблиця 1а

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	02 Культура і мистецтво, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм	Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2018/2019
		Семестр __9-ий__
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 12 год.
		Лабораторні ____ год.
		Індивідуальні ____ год.
	Самостійна робота 108 год.	
	Консультації 18 год.	
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності та особливості розробки і запровадження можливих у регіоні краєзнавчих екскурсійних маршрутів. Ці маршрути можуть стосуватися історико-культурних і природних заповідників, музеїв, картинних галерей тощо. Важливе значення мають природні, історико-культурні, соціально-економічні умови та ресурси, об'єкти туристичної інфраструктури та аспекти туристично-екскурсійної діяльності.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні до кінця навчання бути компетентними у таких питаннях:

- знати основні об'єкти екскурсійної діяльності.;
- уміти скласти маршрути екскурсій для різних категорій екскурсантів, враховуючи туристичну інфраструктуру Волині;
- уміти використовувати знання з курсу в історико-культурних дослідженнях (курскових, дипломних і магістерських роботах);
- уміти об'єднувати різні об'єкти історико-культурної спадщини в окремі маршрути.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

Змістовий модуль 1. Основні напрями екскурсійної діяльності. Види екскурсій

Змістовий модуль 2. Теоретичні і практичні засади організації екскурсій та екскурсійної діяльності.

Структура навчальної дисципліни (денна форма)

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Основні напрями екскурсійної діяльності. Види екскурсій					
Тема 1. Історія виникнення екскурсійно-туристичної галузі		2	2	6	
Тема 2. Види екскурсій і туризм державний (науковий), громадський і шкільний.		2	2	6	1
Тема 3. Основні принципи складання маршрутів.		2	2	6	1
Тема 4. Характеристика території Волинської області. Поняття Волинь і Полісся та Велика або Історична Волинь		2	2	6	
Тема 5. Об'єкти екскурсійних маршрутів: Заповідники, музеї та музейні комплекси, картинні галереї природні парки і заповідники тощо,		2	2	6	
Тема 6. Визначення характеру екскурсій: пізнавального, розважального або пізнавально-розважального значення.		2	2	6	1
Тема 7. Кадрове забезпечення екскурсій. Підготовка до екскурсійної діяльності.		2	2	8	1

Разом за модулем 1	80	14	12	50	4
Змістовий модуль 2. Теоретичні і практичні засади організації екскурсій та екскурсійної діяльності.					
Тема 8. Види маршрутів за транспортом: залізничний, водний, авіаційний автомобільний, пішохідний та інші		2		6	1
Тема 9. Створення проектів екскурсійних маршрутів по Волині.		2	2	6	1
Тема 10. Залучення до екскурсійних проектів частин території Великої Волині.		2	2	6	
Тема 11. Екскурсійні маршрути до релігійних об'єктів: Почаївська лавра, Мелецький монастир тощо.		2	2	6	1
Тема 12. Значення екскурсійної діяльності для розвитку краєзнавчої освіти.		2	2	6	1
Разом за модулем 2	70	10	12	44	4
Разом	150	24	24	94	8

**Структура навчальної дисципліни
(заочна форма)**

Таблиця 2а

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Основні напрями екскурсійної діяльності. Види екскурсій					
Тема 1. Історія виникнення екскурсійно-туристичної галузі		2		8	2
Тема 2. Види екскурсій і туризм державний (науковий), громадський і шкільний.			2	10	1
Тема 3. Основні принципи складання маршрутів.		2		8	1
Тема 4. Характеристика території Волинської області. Поняття Волинь і Полісся та Велика або Історична Волинь			2	8	1
Тема 5. Об'єкти екскурсійних маршрутів: заповідники, музеї та музейні комплекси, картинні галереї природні парки і заповідники тощо,		2		10	1

Тема 6. Визначення характеру екскурсій: пізнавального, розважального або пізнавально-розважального значення.			2	8	1
Тема 7. Кадрове забезпечення екскурсій. Підготовка до екскурсійної діяльності.		2		8	1
Разом за модулем 1	80	8	6	60	8
Змістовий модуль 2. Теоретичні і практичні засади організації екскурсій та екскурсійної діяльності.					
Тема 8. Види маршрутів за транспортом: залізничний, водний, авіаційний автомобільний, пішохідний та інші			2	10	2
Тема 9. Створення проектів екскурсійних маршрутів по Волині.		2		10	2
Тема 10. Залучення до екскурсійних проектів частин території Великої Волині.			2	8	2
Тема 11. Екскурсійні маршрути до релігійних об'єктів: Почаївська лавра, Мелецький монастир тощо.			2	10	2
Тема 12. Значення екскурсійної діяльності для розвитку краєзнавчої освіти.		2		10	2
Разом за модулем 2	70	4	6	48	10
Разом	150	12	12	108	18

1. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ (денна форма)

Таблиця 3

№	Назви змістових модулів і тем	Го д
	Модуль 1. Основні напрями екскурсійної діяльності. Види екскурсій	
	Тема 1. Історія виникнення екскурсійно-туристичної галузі. Характеристика джерел і літератури.	6
	Тема 2. Види екскурсій і туризм державний (науковий), громадський і шкільний.	6
	Тема 3. Основні принципи складання маршрутів.	6

	Тема 4. Хараеетеристика території Волинської області. Поняття Волинь і Полісся та Велика або Історична Волинь	6
	Тема 5. Обє'кти екскурсійних маршрутів: Заповідники, музеї та музейні комплекси, картинні галереї природні парки і заповідники тощо,	6
	Тема 6. Визначення характеру екскурсій: пізнавального, розважального або пізнавально-розважального значення.	6
	Тема 7. Кадрове забезпечення екскурсій. Підготовка до екскурсійної діяльності.	8
	Разом за модулем 1	50
	Модуль 2. Теоретичні і практичні засади організації екскурсій та екскурсійної діяльності.	6
	Тема 8. Види маршрутів за транспортом: залізничний, водний, авіаційний автомобільний, пішохідний та інші.	8
	Тема 9. Створення проектів екскурсійних маршрутів по Волині.	8
	Тема 10. Залучення до екскурсійних проектів частин території Великої Волині.	8
	Тема 11. Екскурсійні маршрути до релігійних об'єктів: Почаївська лавра, Мелецький монастир тощо.	8
	Тема 12. Значення екскурсійної діяльності для розвитку краєзнавчої освіти.	6
	Разом за модулем 2	44
	Разом	94

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ (заочна форма)

Таблиця 3а

№	Назви змістових модулів і тем	Г о д
	Модуль 1. Основні напрями екскурсійної діяльності. Види екскурсій	
	Тема 1. Історія виникнення екскурсійно-туристичної галузі. Характеристика джерел і літератури.	8
	Тема 2. Види екскурсій і туризм державний (науковий), громадський і шкільний.	10
	Тема 3. Основні принципи складання маршрутів.	8
	Тема 4. Хараеетеристика території Волинської області. Поняття Волинь і Полісся та Велика або Історична Волинь	8
	Тема 5. Обє'кти екскурсійних маршрутів: Заповідники, музеї та музейні комплекси, картинні галереї природні парки і	10

	заповідники тощо,	
	Тема 6. Визначення характеру екскурсій: пізнавального, розважального або пізнавально-розважального значення.	8
	Тема 7. Кадрове забезпечення екскурсій. Підготовка до екскурсійної діяльності.	8
	Разом за модулем 1	60
	Модуль 2. Теоретичні і практичні засади організації екскурсій та екскурсійної діяльності.	
	Тема 8. Види маршрутів за транспортом: залізничний, водний, авіаційний автомобільний, пішохідний та інші.	10
	Тема 9. Створення проектів екскурсійних маршрутів по Волині.	10
	Тема 10. Залучення до екскурсійних проектів частин території Великої Волині.	8
	Тема 11. Екскурсійні маршрути до релігійних об'єктів: Почаївська лавра, Мелецький монастир тощо.	10
	Тема 12. Значення екскурсійної діяльності для розвитку краєзнавчої освіти.	10
	Разом за модулем 2	48
	Разом	108

1. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 12 бальною шкалою:

1–4 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

5-7 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

8-10 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

11-12 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Поточний контроль (має = 40 балів)				Модульний контроль (має = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	
T 1	T 2	T 8	T 9	20	40	100
2	2	2	2			
T 3	T 4	T 10	T 11			
2	2	2	2			
T 5	T 6	T 12				
2	2	2				
T 7						
2						

Підсумковий контроль успішності студентів (залік, екзамен) має форму усного опитування або тестування знань студентів на комп'ютерах.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Добре	
75 - 81		
67 -74	Задовільно	
60 - 66		
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна складається з двох змістових модулів. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. Модульна контрольна робота 1 (максимум 20 балів).
3. Модульна контрольна робота 2 (максимум 40 балів).

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аартс Г. Музей та внутрішні взаємовідносини / Герман Аартс, Кейс Плезір // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 103–119.
2. Адаменко Д. Королівська фортеця / Дмитро Адаменко // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 54–57.
3. Адаменко Д. Прорив у новий простір / Дмитро Адаменко // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 50–53.
4. Бабанина О. В. Наглядность в экскурсии. Методические рекомендации / О. В. Бабанина. – М.: ЦРИБ "Турист", 1976. – 24 с.
5. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 464 с.
6. Бабарицька В. К. Основи екскурсознавства і музеєзнавства // Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – К., 2007. – Ч. 1. – С. 9–139.
7. Бабарицька В. К. Основи професійної майстерності екскурсовода // Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – К., 2007. – Ч. 2. – С. 141–241.
8. Бабарицька В. К. Управління екскурсійною справою // Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – К., 2007. – Ч. 3. – С. 243–351.
9. Білавич Д. Формулювання місії музею / Данута Білавич // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 46–49.
10. Вітрик І. “Первісне мистецтво” дітям / Ірина Вітрик // Музейний простір. – № 2 (8). – 2013. – С. 46–47.

11. Воронина А. Б. Организация экскурсионных услуг / А. Б. Воронина. – Симферополь: Сонат, 2008. – 200 с.
12. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посіб.: для студ. ВНЗ / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. – К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 178 с.
13. Голубнича С. М. Маркетингові дослідження в екскурсійній діяльності [Електронний ресурс] / С. М. Голубнича, О. О. Цепурдей // Вісн. ДІТБ. – 2011. – № 15. – С. 278–282. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/V_Ditb/2011_15/Gol_Tsep.pdf.
14. Голубничая С. Н. Основы экскурсионного дела: учебник / С. Н. Голубничая. – Донецк: Институт турбизнеса, 2003. – 214 с.
15. Грибанова С. Матеріали періодичних видань як джерело вивчення історії розвитку екскурсійної справи в Україні в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / С. Грибанова // Краєзнавство. – 2012. – № 2. – С. 103–111.
16. Грибанова С. В. Тематичні напрями екскурсій як відображення культурно-пізнавальних інтересів української молоді в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / С. В. Грибанова // Гілея: наук. вісн. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2012. – Вип. 56. – С. 1–18.
17. Грох Г. Міжнародні виставки у діяльності Національного художнього музею України / Ганна Грох // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 98–102.
18. Добринина Н. А. Экскурсоведение: учеб. пособие / Н. А. Добринина. – М.: НОУ ВПО МПСИ, Флинта, 2012. – 288 с.
19. Долженко Г. П. Экскурсионное дело: учеб. пособие / Г. П. Долженко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2012. – 308 с.
20. Дьякова Р. А. Основы экскурсоведения / Р. А. Дьякова. – М.: Просвещение, 1985. – 254 с.
21. Емельянов Б. В. Профессиональное мастерство экскурсовода: учебное пособие / Б. В. Емельянов. – М.: ЦРИБ Турист, 1986. – 132 с.
22. Емельянов Б. В. Экскурсоведение: учеб. пособие. / Б. В. Емельянов. – М.: Совет. спорт, 2003. – 216 с.
23. Зорин И. В. Экскурсия. Экскурсоведение // Энциклопедия туризма / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М., 2004. – С. 335–343.
24. Илюхин М. М. Музейные экскурсии. Методические рекомендации / М. М. Илюхин. – М.: ЦРИБ «Турист», 1991. – 80 с.
25. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навч. посіб.: для студ. ВНЗ / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко ; М-во освіти і науки України, Київ. ун-т туризму, економіки і права. – К. : Кондор, 2010. – 164 с.
26. Кифяк В. Ф. Класифікація екскурсій та організація їх підготовки і проведення // Організація туризму: навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці, 2011. – С. 88–95.
27. Костюкова О. Основні напрями становлення і розвитку краєзнавчо-екскурсійної справи в 20-х роках ХХ ст. / О. Костюкова // Краєзнавство. – 2008. – № 1/4. – С. 15–21.
28. Котлер Н. Музейний маркетинг і стратегія: формування місії, залучення публіки, збільшення доходів і ресурсів / Ніл Котлер, Філіп Котлер, Венді Котлер / Пер. з англ. Т. Олійник, Т. Пирогова, С. Рябчук, Р. Свято. – К. : ВД “Стилос”, 2010. – 528 с.
29. Криворучка І. Менеджмент колекцій / Ірина Криворучка // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 120–125.
30. Лаєвський С. Фінансовий менеджмент в музеї / Сергій Лаєвський // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 126–131.

31. Лисенко С. Г. Про організацію безпечної роботи з групою під час екскурсії [Електронний ресурс] / С. Г. Лисенко, А. С. Писаренко // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Педагогічні науки / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2010. – № 15. – С. 180–187. – Режим доступу : http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_15/30.pdf.
32. Мальцева Л. В. “Організація екскурсійних послуг” як начальна дисципліна / Л. В. Мальцева // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; голов. ред. В. С. Курило. – Луганськ, 2012. – № 4, ч. 2. – С. 159–163.
33. Мезенцева Г. Г. Музеєзнавство / Г. Г. Мезенцева. – К., 1980. – 134 с.
34. Нікітіна І. Вплив звукових рядків на відвідувача музею / І. Нікітіна // Наук. зап. Серія: Культурологія / Нац. ун-т «Острозька академія»; голов. ред. І. Д. Пасічник. – Острог, 2012. – Вип. 10. – С. 102–107.
35. Норріс Л. Українські музеї: погляд з США / Лінда Норріс // Музейний простір. – № 2 (8). – 2013. – С. 12–15.
36. Організація екскурсійної діяльності. Опорний конспект лекцій / Укладач О. О. Каролоп. – К.: Видавничий центр КНТЕУ, 2002. – 45 с.
37. Остапова С. Музей, которий необхідим детям / Светлана Остапова // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 24–30.
38. Пінак Є. Музей у храмі / Євген Пінак // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 58–61.
39. Піоро В. Музейна крамниця: парадокси українських реалій / Владислав Піоро, Тетяна Пирогова // Музейний простір. – № 2 (8). – 2013. – С. 34–34.
40. Піоро В. Як себе бачить і чого прагне сучасний музей / Владислав Піоро, Софія Рябчук // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 2–6.
41. Подобед О. Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн / О. Подобед // Історія в сучас. шк. – 2012. – № 6. – С. 27–29.
42. Покоłodна М. М. Визначення екскурсійного потенціалу міста та шляхів активізації його використання [Електронний ресурс] / М. М. Покоłodна, В. С. Гришанова // Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; голов. ред. В. М. Бабаєв. – Х., 2012.
43. Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу: Наказ № 83 Державної туристичної адміністрації України від 24 вересня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1344-04>
44. Романенко О. В. Організація екскурсійних послуг / О. В. Романенко // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 176. – С. 159–161.
45. Рудик Г. Відвідувачі музею як об'єкт дослідження. Автори, концепції, джерела / Ганна Рудик // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 18–22.
46. Рудик Г. Особливі діти в особливому просторі. Музейний ресурс реабілітації та соціальної інтеграції дітей з особливими потребами / Ганна Рудик // Музейний простір. – № 2 (8). – 2013. – С. 38–45.
47. Рябчук М. Ідеальний музей – це той, який можеш обійти за один день / Микола Рябчук // Музейний простір. – № 4. – 2012. – С. 45–46.
48. Сірий П. Маркетинг в музеї, практичний аспект / Петро Сірий // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 74–77.
49. Смаглій К. Волонтерство в музеї: шлях до благодійності для кожного з нас / Катерина Смаглій // Музейний простір. – № 4. – 2012. – С. 35–37.
50. Сокол Т. Г. Екскурсивод і гід-перекладач // Основи туристичної діяльності: підручник / Т. Г. Сокол; М-во освіти і науки України; за заг. ред. В. Ф. Орлова. – К., 2006. – С. 121–122.
51. Стріха М. Кожен справжній музей має бути потужним науковим осередком / Микола Рябчук // Музейний простір. – № 4. – 2012. – С. 47.

52. Тіммер Д. Освітній матеріал для шкільних вчителів / Діана Тіммер // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 215–218.
53. Тіммер Д. Стили навчання в музеї / Діана Тіммер // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 153 – 168.
54. Ткаченко Т. Проведення SWOT-аналізу на прикладі Кіровоградського обласного художнього музею (КОХМ) / Тетяна Ткаченко // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 54–57.
55. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навчальний посібник / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. – К.: Кондор, 2010. – 164 с.
56. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорови Т. А., Олексійко М. М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник. – К.: “Кондор”. – 2004. – 166 с.
57. Філоненко І. М. Екскурсознавство і музеєзнавство / І. М. Філоненко. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 127 с.
58. Чагайда І. М., Грибакова С. В. Екскурсознавство. Навчальний посібник. – К.: “Кондор”, 2004. – 204 с.
59. Червоний Є. Музеї та соціальні мережі: нові можливості та випробування / Євген Червоний // Музейний простір. – № 2 (8). – 2013. – С. 30–33.
60. Чередниченко А. Чи є місце відвідувачу в музеї? / Анастасія Чередниченко // Музейний простір. – № 1 (7). – 2013. – С. 13–17.
61. Черемська О. Інтерактивні програми та нові цільові аудиторії / Ольга Черемська // Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів: Літопис, 2000. – С. 184–190.
62. Шейко О. С. Эскурсии: степень активности участников [Электронный ресурс] / О. С. Шейко // Культурологічний вісник: наук.-теорет. щорічник Нижньої Наддніпряни. – Кіровоград, 2010. – Вип. 26. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kultv/2010_26/26_sheyk.pdf.

Офіційні веб-сторінки деяких музеїв:

- *Галерея Вітворт:* [http:// www. manchester. ac. uk](http://www.manchester.ac.uk).
- *Імперський військовий музей в Лондоні:* [http:// imw. org. uk/](http://imw.org.uk/)
- *Лувр:* [http://www. louvre. fr](http://www.louvre.fr).
- *Дрезденська картинна галерея:* [http:// www. skd. museum](http://www.skd.museum).
- *Стара пінакотека в Мюнхені:* [http:// www. pinakothek. de](http://www.pinakothek.de).

Додаток

Орієнтовні маршрути екскурсій:

Маршрут № 1. Луцьк – Київ – Канів – Переяслав-Хмельницький – Кам’янець-Подільський – Чернівці – Хотин – Луцьк (3 дні, 30.06 – 2.07).

Виїзд **30.06 о 4.00** від корпусу факультету. Зупинки з ночівлею у Києві та Кам’янець-Подільському

Огляд пам’яток Києво-Печерського історико-архітектурного заповідника, Золотих воріт (Київ).

Похід на Чернечу гору до могили Тараса Шевченка і ознайомлення з музейною експозицією (Канів).

Огляд музеїв Переяслав-Хмельницького та його пам’яток (Переяслав-Хмельницький), огляд старожитностей Кам’янця-Подільського (фортеця і старе місто), Хотиська фортеця, ознайомлення із замками Кременця і Дубно.

Маршрут № 2. Луцьк – Володимир-Волинський – Устилуг –

Зимне— Луцьк (1 день).Вийзд **6.07 о 8.00**

Ознайомлення із заповідником “Старий Володимир”, історичним музеєм і пам’ятками міста, Музеєм-садибою І.Сравинського в Устилузі

Маршрут № 3. Луцьк – Львів – Луцьк (1 день).Вийзд **8.07 о 7.00**

Відвідання історичного музею.

Огляд з пам’яток Львова.

Ознайомлення з пам’ятними місцями Івана Федорова та музеєм книгодрукування.

Відвідання Високого замку.

Маршрут № 4. Луцьк – Острог – Межиричі – Луцьк (1 день).Вийзд **12.07 о 7.00**

Відвідання Острозького замку та огляд музеїв історичного заповідника.

Ознайомлення з музеєм Національного університету “Острозька академія” (Острог).

Огляд пам’яток Межирицького монастиря (с. Межиричі).

Маршрут № 5. Луцьк – Горохів – Берестечко – Пляшева (1 день).Вийзд **14.07 о 9.00**

Огляд пам’яток Горохова і краєзнавчого музею.

Огляд пам’яток м. Берестечка.

Відвідання історичного заповідника “Поле Берестецької битви” (с.Пляшева).

Маршрут № 6.**Луцьк – Львів – Дрогобич – Нагуєвичи – Луцьк (1 день)**

Історичний музей і огляд пам’яток Львова, Личаківського пантеону, Ознайомлення з пам’ятками Дрогобича і садибою Івана Франка.

Орієнтовні маршрути:**1. По шевченкових місцях:**

Луцьк – Київ – Переяслав-Хмельницький – Канів – Корсунь-Шевченківський – Моринці - Кирилівка - Умань - Луцьк: (3 доби, ночівля у Переяславі та Умані). 1400 км

Вийзд о 4.00 від факультету історії, політології та національної безпеки СНУ.

2. Міста і замки України:

Луцьк –Тернопіль – Кам’янець-Подільський –Хотин – Чернівці – Збараж – Кременець – Дубно - Луцьк (2 доби, ночівля у Кам’янці-Подільському). 858 км

Вийзд о 7.00 від історичного факультету ВДУ.

3. Острозький історико-культурний заповідник:

Луцьк – Рівне – Острог – Межиричі – Луцьк: (1 доба). 280 км.

Вийзд о 7.00 від історичного факультету ВДУ.

4. Велика Волинь:

Луцьк – Рівне – Новоград-Волинський – Житомир – Шепетівка – Кременець – Дубно – Луцьк (2 доби, ночівля у Житомирі).

5. Волинська область:

Луцьк – Колодяжне – Нечимне (Музей «Лісової пісні») – Ковель – (Володимир-Волинський – Устилуг - Зимне) – Луцьк: (2 доби, 1 доба в Луцьку по музеях Лесі Українки та родини Косачів).

6. Стежками Івана Франка:

Луцьк – Львів – Дрогобич – Нагуєвичи – Луцьк (1 день)
ЛНУ і пам'ятник Івану Франку, Історичний музей і огляд пам'яток Львова, Личаківського пантеону, Ознайомлення з пам'ятками Дрогобича і садибою Івана Франка.

Маршрути:

1. По шевченкових місцях:

Луцьк – Київ – Переяслав-Хмельницький – Канів – Корсунь-Шевченківський – Моринці - Кирилівка - Умань - Луцьк: (3 доби, ночівля у Переяславі та Умані). 1400 км
Виїзд о 4.00 від історичного факультету ВДУ.

2. Міста і замки України:

Луцьк –Тернопіль – Кам'янець-Подільський –Хотин – Чернівці – Збараж – Кременець – Дубно - Луцьк (2 доби, ночівля у Кам'янці-Подільському). 858 км
Виїзд о 7.00 від історичного факультету ВДУ.

2. Острозький історико-культурний заповідник:

Луцьк – Рівне – Острог – Межиричі – Луцьк: (1 доба). 280 км.

Виїзд о 7.00 від історичного факультету ВДУ.

Кілометраж і плата за оренду автобуса на період проведення практики.

Житло: готель, гуртожиток за власний рахунок

Екскурсиводи: за власний рахунок

Відрядження керівникам практики: за рахунок університету